**Barn- och ungdomsnämnden
Socialnämnden****Kommunstyrelsen, för kännedom
Kommunfullmäktige, för
kännedom**

Granskning av Särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

KPMG har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd samt barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Granskningen har två syften. Det första syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd är tillfredsställande och det andra syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd och insatser för barn och unga delvis är tillfredsställande, samt att socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Vi konstaterar att inte alla barn i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever där behoven är särskilt svåra att bemöta, se avsnitt 5,3. Vi ser att intervjuade hänvisar faktumet att inte alla barn får det särskilda stöd de behöver till ekonomisk resursbrist. Vi ser dock positivt på att nämnden lyssnat till detta och planerar åtgärda observerad brist genom att återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp igen från och med årsskiftet. Vidare ser vi att intervjuade skolenheter understryker att det är svårt att rekrytera personal med erfarenhet inom särskilt stöd, vilket innebär en svårighet för skolorna att kunna erbjuda särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Därtill konstaterar vi att det finns lokalbrist på vissa skolenheter vilket resulterar i att elever som hade gynnats av att undervisas i ett mindre sammanhang i vissa fall behöver undervisas i större grupper.

Vi bedömer att samverkan om barn och unga sker mellan nämnderna med hänvisning till det samverkansavtal som upprättats samt tillhörande handlingsplan. Därtill finns pågående, och enligt intervjuade på flera sätt framgångsrika, samverkansprojekt inom kommunen på området. Vi ser dock att lagstiftning kring sekretess, resursbrist, långsam återkoppling och personbundenhet mellan parterna utgör hinder för en smidig samverkan på fronten. Trots

detta bedömer vi att det är positivt att det finns en aktiv hållning i fråga om att samverkan ska ske om barn och unga mellan nämnderna. Samverkan sker vidare även med andra myndigheter utanför kommunen. I samband med detta uppfattar vi att dialogen och samarbetet är välfungerande mellan parterna.

Vi konstaterar att socialnämnden är delaktiga i att rikta förebyggande insatser till barn och unga och deras familjer vid behov, och att insatserna och behoven på olika sätt följs upp. Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden till viss del är delaktig i att rikta förebyggande insatser till elever genom att de öronmärker pengar till vissa projekt. Vi ser dock att det finns utvecklingsutrymme vad gäller uppföljningen från nämndens sida kring behov och insatser.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden samt socialnämnden att:

- Verka för att samverkan inom och utanför kommunen inte ska vara personbundet utan präglad av kontinuitet oavsett involverade individer.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden att:

- Säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till i tillräcklig utsträckning, inte minst de grupper av elever som granskningen visat är extra svåra att bemöta samt elever vid mindre skolenheter, se avsnitt 5.3
- Verka för att göra Nyköpings kommunala skolor till en attraktiv arbetsplats att rekryteras inom. Vi bedömer att detta bör göras i samråd med kommunstyrelsen.
- Tillgodose skolenheternas tillgång till behovsanpassade lokaler.
- Utvärdera effekterna av återgång till tilläggsbelopp.
- Ta fram en centralt upprättad riktlinje för arbetet med särskilt stöd för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver.
- I systematiskt kvalitetsarbete följa upp att elever i behov av särskilt stöd får det (3 kap. 8 § 3 st. och 4 kap. 5 §)

Granskningen översänds härmed till barn- och ungdomsnämnden och till socialnämnden för yttrande **senast 2023-10-31**. Rapporten skickas även till kommunstyrelsen och till kommunfullmäktige för kännedom.

För Nyköpings kommuns revisorer

Göran Silfverling,
ordförande

Christer Gustafsson,
vice ordförande

Granskning av särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

Rapport

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Inledning	6
2.1	Syfte och revisionsfrågor	6
2.2	Revisionskriterier	7
3	Ansvarig styrelse/nämnd	7
4	Avgränsning	7
4.1	Metod	7
4.2	Om särskilt stöd och skolplikt	7
5	Resultat av granskningen	9
5.1	Organisation	9
5.2	Allmänt	12
5.3	Har skolenheterna förutsättningar att ge särskilt stöd på sådant sätt och i sådan omfattning att kunskapskraven kan uppnås?	13
5.4	Följer barn- och ungdomsnämnden upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtas åtgärder om brister identifieras?	15
5.5	Sker samverkan om barn och unga mellan nämnderna och med andra myndigheter utanför kommunen?	15
5.6	Riktar nämnderna förebyggande insatser till barn och deras familjer med behov?	18
5.7	Hur organiseras insatserna och anpassas resurser efter behov?	19
5.8	Hur följer nämnderna upp behov och insatser?	19
6	Svar på revisionsfrågor	20

KPMG AB

2023-08-28

Antal sidor 22

1 Sammanfattning

Vi har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd samt barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Granskningen har två syften. Det första syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd är tillfredsställande och det andra syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd och insatser för barn och unga delvis är tillfredsställande, samt att socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Vi konstaterar att inte alla barn i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever där behoven är särskilt svåra att bemöta, se avsnitt 5,3. Vi ser att intervjuade hänvisar faktumet att inte alla barn får det särskilda stöd de behöver till ekonomisk resursbrist. Vi ser dock positivt på att nämnden lyssnat till detta och planerar åtgärda observerad brist genom att återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp igen från och med årsskiftet. Vidare ser vi att intervjuade skolenheter understryker att det är svårt att rekrytera personal med erfarenhet inom särskilt stöd, vilket innebär en svårighet för skolorna att kunna erbjuda särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Därtill konstaterar vi att det finns lokalbrist på vissa skolenheter vilket resulterar i att elever som hade gynnats av att undervisas i ett mindre sammanhang i vissa fall behöver undervisas i större grupper.

Vi bedömer att samverkan om barn och unga sker mellan nämnderna med hänvisning till det samverkansavtal som upprättats samt tillhörande handlingsplan. Därtill finns pågående, och enligt intervjuade på flera sätt framgångsrika, samverkansprojekt inom kommunen på området. Vi ser dock att lagstiftning kring sekretess, resursbrist, långsam återkoppling och personbundenhet mellan parterna utgör hinder för en smidig samverkan på fronten. Trots detta bedömer vi att det är positivt att det finns en aktiv hållning i fråga om att samverkan ska ske om barn och unga mellan nämnderna. Samverkan sker vidare även med andra myndigheter utanför kommunen. I samband med detta uppfattar vi att dialogen och samarbetet är välfungerande mellan parterna.

Vi konstaterar att socialnämnden är delaktiga i att rikta förebyggande insatser till barn och unga och deras familjer vid behov, och att insatserna och behoven på olika sätt följs upp. Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden till viss del är delaktig i att rikta förebyggande insatser till elever genom att de öronmärker pengar till vissa projekt. Vi ser dock att det finns utvecklingsutrymme vad gäller uppföljningen från nämndens sida kring behov och insatser.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden samt socialnämnden att:

Granskning av särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

2023-08-28

7 Slutsats och rekommendationer

22

2 Inledning

Elever i behov av särskilt stöd har enligt skollag rätt att få det särskilda stöd som de behöver. Ansvaret vilar på enhetsnivå på rektor, men barn- och ungdomsnämnden har i egenskap av huvudman ansvar för att stöd erbjuds i enlighet med skollag och andra författningar.

Socialtjänsten i varje kommun ska verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete har en central betydelse i kommunens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa, men även barn- och ungdomsnämnden har ett liknande ansvar. Barn till föräldrar eller vårdnadshavare med missbruk, psykisk sjukdom, eller där våld förekommer har en ökad risk att utveckla psykiska problem och det är av särskild vikt att skydda denna grupp genom förebyggande insatser. I arbetet med barn som riskerar att fara illa eller utvecklas ogynnsamt är kommunala verksamheter skyldiga att samverka med bland annat hälso- och sjukvården och polisen m.fl. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd. I de fall kommunens förebyggande insatser uteblir eller samverkan inte kommer till stånd riskerar barn och unga fara illa.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys att området behöver granskas.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen har två syften. Det första syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd är tillfredsställande och det andra syftet är att bedöma om barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har skolenheterna förutsättningar att ge särskilt stöd på sådant sätt och i sådan omfattning att kunskapskraven kan uppnås?
- Följer barn- och ungdomsnämnden upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtas åtgärder om brister identifieras?
- Sker samverkan om barn och unga mellan nämnderna och med andra myndigheter utanför kommunen?
- Riktas nämnderna förebyggande insatser till barn och deras familjer med behov?
- Hur organiseras insatserna och anpassas resurser efter behov?
- Hur följer nämnderna upp behov och insatser?

Granskning av särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

2023-08-28

- Verka för att samverkan inom och utanför kommunen inte ska vara personbundet utan präglad av kontinuitet oavsett involverade individer.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden att:

- Säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till i tillräcklig utsträckning, inte minst de grupper av elever som granskningen visat är extra svåra att bemöta samt elever vid mindre skolenheter, se avsnitt 5.3
- Verka för att göra Nyköpings kommunala skolor till en attraktiv arbetsplats att rekryteras inom. Vi bedömer att detta bör göras i samråd med kommunstyrelsen.
- Tillgodose skolenheternas tillgång till behovsanpassade lokaler.
- Utvärdera effekterna av återgång till tilläggsbelopp.
- Ta fram en centralt upprättad riktlinje för arbetet med särskilt stöd för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver.
- I systematiskt kvalitetsarbete följa upp att elever i behov av särskilt stöd får det (3 kap. 8 § 3 st. och 4 kap. 5 §)

Huvudmannen måste ge rektorerna förutsättningar att kunna leva upp till lagens krav. Det är sedan rektor som i sin tur tillser att personalen både har kompetens och resurser för arbete med särskilt stöd. Skolverket påtalar i sina allmänna råd beträffande "Stödinsatser i utbildningen" (SKOLFS 2014:40) att "det är rektorn som ansvarar för att det finns fungerande rutiner på skolenheten för att utarbeta och dokumentera åtgärdsprogram. I utarbetandet av åtgärdsprogram ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. (3 kap. 9 § SkoL) Det är angeläget att skolans personal är lyhörd inför vad eleven och vårdnadshavarna framför. Det är emellertid rektor, eller i förekommande fall den person som rektor delegerat till, som är ansvarig för att elevens situation utreds, även om vårdnadshavaren skulle motsätta sig det.

Tidiga och samordnade insatser (TSI) handlar om att barn och unga ska få stöd i ett tidigt skede av en ogynnsam utveckling. För det krävs en förbättrad och utvecklad samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Några av de utvecklingsarbeten som ingår i uppdraget TSI har fokus på att förebygga barn och ungas skolfrånvaro. Det görs genom olika typer av samverkansinsatser för att identifiera och stötta barn och vårdnadshavare.

Enligt 7 kap. 10 § skollagen har alla barn från sex år till avslutad grundskoleutbildning skolplikt. Kommunen ska enligt 7 kap. 22 § se till "att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång". Om en elev inte fullgör sin skolplikt och det beror på att vårdnadshavaren "inte har gjort vad denne är skyldig att göra [...] får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter". Detta får även ske vid vite. (7 kap. 23 § SkoL) I grundskolan gäller att eleverna ska vara närvarande och om de inte är det ska vårdnadshavarna underrättas samma dag som frånvaron noteras. Huvudmannen för en skola är också skyldig att informera en hemkommun om eleven uteblir från undervisningen, vilket är viktigt ur två perspektiv, dels så att hemkommunen kan säkerställa att eleven får utbildning eller blir föremål för annan insats, dels att hemkommunen inte betalar för elevens utbildning utan att eleverna deltar i undervisningen.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Skollagen (2010:800) 3 kap. 10 §
- Socialtjänstlagen (2001:453) 3 kap. 3 och 3 a §§ samt 5 kap. 1 och 1 a §§
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

3 Ansvarig styrelse/nämnd

Granskningen omfattar barn- och ungdomsnämnden och socialnämnden.

4 Avgränsning

Granskningen avgränsas till grundskolan och till förebyggande och generella insatser för barn och unga och deras familjer.

4.1 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med nämndernas ordförande, verksamhetschefer samt urval av rektorer och enhetschefer inom division social omsorg och inom division utbildning.

Skolenkät med bäring på granskningsområdet har studerats.

Möjlighet till faktakontroll har givits intervjuade inom ramen för granskningen.

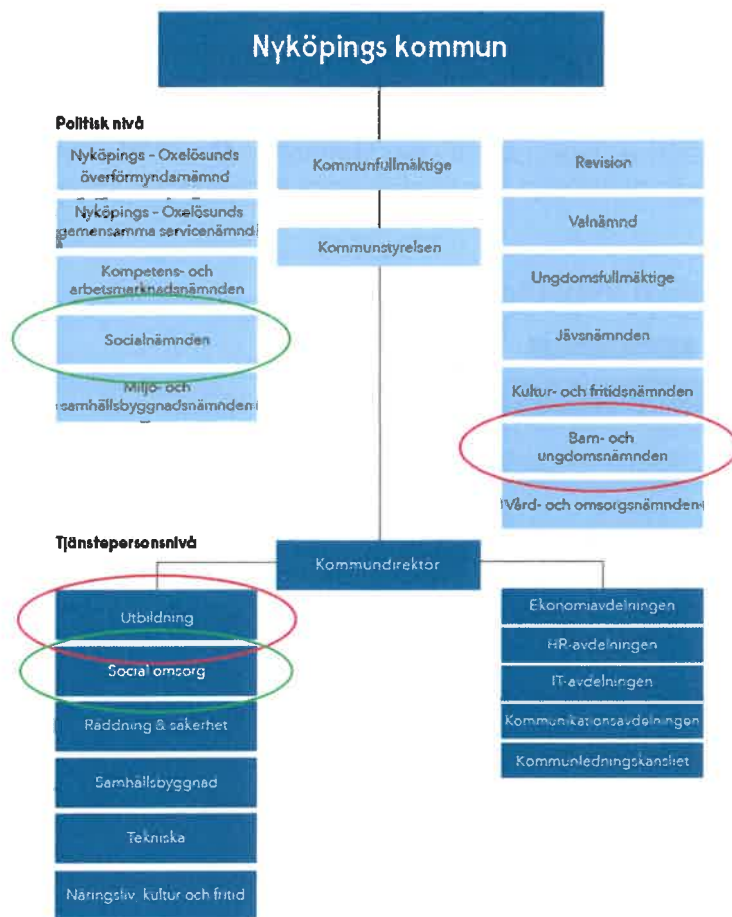
4.2 Om särskilt stöd och skolplikt

Skollagen reglerar vilka rättigheter och skyldigheter barn, elever och vårdnadshavare har inom utbildningsområdet. Utbildningen ska vara likvärdig för alla elever inom skolväsendet. Med likvärdighet menas enligt Skolinspektionen "lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompensering". I skollagens 3 kap. finns regler om barns och elevers utveckling mot målen. "Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen, trots att stöd har givits genom extra anpassningar, ska detta anmälas till rektor som skyndsamt ska utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd. I detta sammanhang ska också samråd ske med elevhälsan, "om det inte är uppenbart obehövt". Om eleven behöver särskilt stöd ska den få det och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i enlighet med skollagens 3 kap. 9 §.

Det kan finnas många orsaker till att en elev kan ha svårt att uppnå kunskapskraven och därför behöver särskilt stöd. Elever med diagnoser behöver inte automatiskt komma i åtnjutande av särskilt stöd. En diagnos får inte heller vara en förutsättning för att få särskilt stöd. Det är professionen som själv bedömer vad som är särskilt stöd.

5 Resultat av granskningen

5.1 Organisation

Figur 1. organisationsschema över Nyköpings kommun.

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar som huvudman för de kommunala grundskolorna för grundskolans verksamhet. Nämnden fullgör således, jämte kommunstyrelsen, kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsnämnden har en överenskommelse med Division utbildning (DU), som redogörs för i avsnitt 5.1.2.

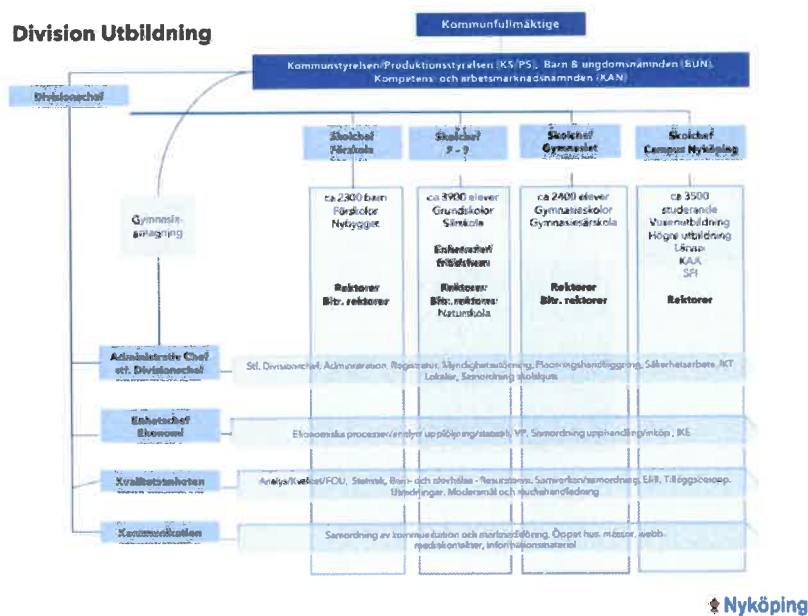
Socialnämnden har bland annat det samlade ansvaret för myndighetsutövning och insatser inom individ- och familjeomsorg, däribland kopplat till barn och ungdomar. Socialnämnden har en överenskommelse med Division social omsorg (DSO), som redogörs för i avsnitt 5.1.4.

5.1.1 Barn- och ungdomsnämndens reglemente

I reglementet ¹ framgår att nämnden i enlighet med övergripande mål, strategier, policyer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger samt Skollagen ansvarar för grundskolans verksamhetsområde. Vidare framgår att nämnden är ansvarig för innehållet i den verksamhet som beställs och att det åligger nämnden att besluta om mål, inriktning, omfattning och kvalitet avseende verksamheten.

Nämnden ansvarar vidare för reformering av riktlinjer, utveckling och planering av verksamhetens innehåll inom sitt ansvarsområde. Nämnden ansvarar även som huvudman för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i Skollagen, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Nämnden ska kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten.

5.1.2 Överenskommelse med division utbildning

Figur 1.2. Organisationskarta över Division utbildning.

I barn- och ungdomsnämndens överenskommelse med division utbildning om verksamhet 2022 ² beskrivs vad barn- och ungdomsnämnden gett i uppdrag åt division utbildning. Enligt överenskommelsen har nämnden och dess ombud rätt till skälig insyn i DU:s verksamhet i frågor som rör åtagande enligt denna överenskommelse. DU ska kontinuerligt hålla nämnden och dess ombud underrättad om förändringar i verksamheten.

I överenskommelsen presenteras kommunfullmäktiges mål för verksamhet grundskola: att andelen elever som når godkända studieresultat ska öka. Uppdragsmottagare är

¹ Reglemente för barn- och ungdomsnämnden, antaget av kommunfullmäktige 2019-02-14.

² Barn- och ungdomsnämndens och division utbildnings överenskommelse om verksamhet 2022.

i frågor som rör åtagande enligt denna överenskommelse. DSO ska kontinuerligt hålla socialnämnden och dess ombud underrättade om förändringar i verksamheten. Parterna åtar sig att hålla varandra underrättade om och samråda kring förändringar i volymer, kvaliteter eller förändringar i avtal med underleverantörer som kan innebära förändrade kostnader för innevarande eller kommande period.

I överenskommelsen framkommer vidare att socialnämnden ger DSO i uppdrag att svara för samverkan med andra huvudmän och särskilt skolan avseende barn som riskerar att hamna i olämpliga situationer. Tillsammans med Division utbildning bedriva "Alla barn i skolan", även kallat "Närvaroprojektet" samt "Toleransprojektet".

Den politiska viljeinriktningen är att alla barn och unga ges trygga uppväxtvillkor och förutsättningar att växa och utvecklas, oavsett bakgrund och familjens ekonomi. Barnets rättigheter ska respekteras, skyddas, främjas och tillämpas i all verksamhet. Fokus i arbetet ska ligga på tidiga och förebyggande insatser för barn och familjer för att undvika situationer där omfattande insatser behöver sättas in. Det uppsökande arbetet är av stor vikt för att kunna arbeta förebyggande. I situationer där samhället behöver vidta åtgärder för att säkerställa barnets bästa ska de åtgärder som är minst ingripande för barnet väljas och barnets delaktighet och åsikt utifrån mognad ska väga tungt i beslutsfattandet.

5.2 Allmänt

I skolenkäten, som genomförs hos varje huvudman vartannat år, tillfrågades eleverna i årskurs fem och årskurs nio om anpassning efter elevens behov. Den första siffran i kolumnen anger snittet i Nyköpings kommun och den andra siffran snittet i enkätomgången. Ett högre värde indikerar en positiv uppfattning.⁵

Tabell 1. Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 8, Nyköping, 2023, Skolinspektionen

Anpassning efter elevens behov och trygghet	Årskurs 5	Genomsnitt enkätomgång årskurs 5	Årskurs 8	Genomsnitt enkätomgång årskurs 8
Hur ofta tycker du att skolarbetet är alldeles för svårt?	6,6	6,7	6,0	5,7
Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?	7,4	7,5	7,0	6,7
Känner du dig trygg i skolan?	7,8	7,7	7,2	7,2

Ur enkätsvaren utläses att andelen elever i årskurs 5 som tycker att skolarbetet är alldeles för svårt är ungefär lika stor som snittet i enkätomgången. Vad gäller årskurs 8

⁵ Medelvärden för negativa påståenden beräknas omvänt, d.v.s. ett högt medelvärde är fortfarande att föredra framför ett lågt.

barn- och ungdomsnämnden. Tillhörande indikatorer presenteras likaså. Rapportering ska ske genom helårs- och delårsredovisning. Vidare framgår särskilt uppdrag från kommunfullmäktige: att BUN och SN tillsammans ska arbeta för en bättre samverkan kring elever med omfattande skolfrånvaro.

Vidare presenteras nämnduppdrag för verksamhet grundskola: att arbeta aktivt för att eleverna ska erbjudas en god utbildning i en trygg miljö. Tillhörande indikator är elevers uppfattning enligt Skolinspektionens skolenkät för årskurs 5.

I överenskommelsen mellan BUN och DU framgår att kommunfullmäktiges övergripande mål samt nämndens verksamhetsmål ska följas upp på divisionsnivå. Nationella mål och nyckeltal för respektive verksamhet, följs upp på enhetsnivå samt redovisas per verksamhet på divisionsnivå. Måluppfyllelsen av de nationella målen mäts genom självskattning, enkäter samt statistik och underlag för bedömning i verksamheten.

Det framgår även att det i divisionens kvalitetsarbete ingår att kartlägga och redovisa skolornas strategi och systematiska utvecklingsarbete med uppföljning, analys, planering och genomförande av förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete. Redovisning av och dialog kring ovanstående ska ske enligt överenskommelse mellan barn- och ungdomsnämnden och division utbildning. Redovisning av nyckeltalsanalys ska ske vid särskilt dialogmöte som inplaneras när officiell redovisning av nyckeltal sker. Uppföljningen av grunduppdraget sker genom redovisning av senaste läsårets verksamhetsrapport. Divisionen ska, om nämnden så önskar, kunna redovisa resultat och fakta på enhetsnivå. Redovisning sker på dialogmöte och på nämndsammanträde. En annan del av uppföljning av grunduppdraget är den nyckeltalsanalys som sker på dialogmöte och kommande nämndsammanträde.

5.1.3 Socialnämndens reglemente

I socialnämndens reglemente ³ framgår att nämnden i enlighet med de övergripande mål, policyer, strategier och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ska ansvara för en del verksamhetsområden, däribland "generella insatser av förebyggande karaktär". Nämnden svarar för myndighetsbeslut och handläggning av ärenden inklusive myndighetsutövning och tillsyn samt övriga huvudmannaskapsfrågor som förekommer inom nämndens ansvarsområde. Nämnden ska kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten och regelmässigt rapportera till den uppsiktspliktiga kommunstyrelsen hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

5.1.4 Överenskommelse med division social omsorg

I överenskommelse med division social omsorg ⁴ framgår att socialnämnden ansvarar för innehållet i den verksamhet som överenskommit om. Det innebär att socialnämnden bland annat beslutar om mål, inriktning, omfattning och kvalitet avseende verksamheten. DSO ansvarar bland annat för att beslutade insatser verkställs. Socialnämnden och dess ombud har rätt till skälig insyn i DOS:s verksamhet

³ Reglemente för socialnämnden, antagen av kommunfullmäktige 2019-11-12.

⁴ Överenskommelse av verksamhet mellan Socialnämnden och Division social omsorg 2023, beslutad 2023-01-18.

intervju identifierats som svåra att bemöta är elever med autism. Detta då dessa barn inte alltid får det täta vuxenstöd och mindre undervisningssammanhang som behövs. En annan grupp vars behov identifieras som särskilt svåra att möta är elever med psykisk ohälsa. Denna grupp löper därför högre risk att hamna i en problematisk skolfrånvaro. Detta för att anpassningar och stödet inte kan ges i hemmiljön utan att det krävs att eleverna tar sig till skolan. Här hänvisas också till behovet av fler lokaler för att kunna tillgodose undervisning i mindre sammanhang även för dessa barn. Antalet elever med denna problematik har ökat sedan pandemin enligt uppgift i intervju. Vidare beskrivs att elever som har svårt att nå målen men inte bedöms vara i behov av att gå i en särskola är svåra att ge det stöd de behöver. Likaså lyfts behoven hos nyanlända och barn med svenska som andraspråk som utmanande då språkbarriären är ett hinder.

5.3.1 Bedömning – skolenheternas förutsättningar att ge särskilt stöd

Vi kan efter genomförd granskning konstatera att inte alla barn i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever där behoven är särskilt svåra att möta, se avsnitt 5,3.

Vi konstaterar att anställda på flertalet skolor inte upplever att de har tillräckligt med ekonomiska resurser för att ge elever i behov av särskilt stöd det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Vi ser dock positivt på att nämnden lyssnat till detta och planerar att åtgärda detta genom att återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp igen från och med årsskiftet.

Vidare ser vi att intervjuade skolenheter understryker att det är svårt att rekrytera personal med erfarenhet inom särskilt stöd, vilket innebär en svårighet för skolorna att kunna erbjuda särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Därtill konstaterar vi att det finns lokalbrist på vissa skolenheter vilket resulterar i att elever som hade gynnats av att undervisas i ett mindre sammanhang i vissa fall behöver undervisas i större grupper.

5.3.2 Finns riktlinjer/ rutiner för särskilt stöd som stödmaterial?

Enligt uppgift från division utbildning finns inga centralt upprättade riktlinjer för hur arbetet med att ge barn och elever särskilt stöd ska gå till. I stället förklaras att skolenheterna i huvudsak utgår från skollagens skrivningar på området.

Vi har tagit del av socialnämndens riktlinjer för insatser till barn och unga.⁶ Här understryks vikten av samarbete mellan skola och socialtjänst som ett prioriterat område. I synnerhet vid placering av barn då verksamheten måste försäkra sig om att skolan kommer att fungera väl för det placerade barnet. I intervju med division utbildning förklaras att riktlinjen uppfattas som tydlig i fråga om hur divisionen ska arbeta förebyggande med insatser till barn och unga.

⁶ Socialnämndens Riktlinjer för insatser till barn och unga antagna av Socialnämnden 2021-06-10.

anger en mindre andel att skolarbetet är alldeles för svårt jämfört med snittet i enkätomgången.

Andelen elever i årskurs 5 som anser att de får hjälp under lektionerna motsvarar ungefär snittet i enkätomgången. Andelen elever i årskurs 8 som tycker de får hjälp på lektionerna överstiger snittet i enkätomgången.

Andelen elever som känner sig trygga i skolan i årskurs 5 motsvarar ungefär snittet i enkätomgången. Detsamma gäller årskurs 8.

5.3 Har skolenheterna förutsättningar att ge särskilt stöd på sådant sätt och i sådan omfattning att kunskapskraven kan uppnås?

I överenskommelsen mellan BUN och DU framgår att ersättningen i huvudsak är volymbaserad. Det innebär ett specifikt grundbelopp per barn/elev. DU ersätts med grundbelopp för aktuellt barn- och elevantal enligt statistik per den 15:e varje månad. Angiven volym är den prognostiserade volym som överenskommelsen omfattar.

Grundbeloppet består av tre delar, pedagog-/undervisningspeng, lokalersättning och administration. Ersättning för lokalkostnader baseras på kommunens faktiska genomsnittliga lokalkostnad per barn/elev. Budgeterad lokalersättning bygger på den prognostiserade kostnaden per barn/elev. Detta gäller för en rad olika skolformer, däribland grundskola.

Det beskrivs i intervju att fristående skolor får ansöka om belopp för varje elev i behov av extraordinärt stöd, medan de kommunala skolorna tilldelas ett förutbestämt schablonbelopp som motsvarar tilläggsbelopp. Å ena sidan framkommer i intervju att kommunen har en fördel i att inte behöva sköta den administrativa delen själva kring ansökan. Å andra sidan framkommer ett missnöje kring att inte ha möjlighet att kunna söka tilläggsbelopp för särskilda elever som kräver mer resurser, och att de inte kan avstå från att anta elever på samma sätt som fristående skolor, vilket blir resursmässigt påfrestande för de kommunala skolorna. Det framgår i intervju med nämnd att kommunen vid årsskiftet ska återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp. I samband med detta understryks i skriftlig uppgift från chef att tilläggsbeloppen enbart kommer att ges i enstaka fall, då detta tidigare beviljats i för stor utsträckning.

En ytterligare aspekt som lyfts är att det är svårt att rekrytera pedagoger som är utbildade inom området och har god och lång erfarenhet inom barn i behov av särskilt stöd. Utöver rekrytering lyfts även utmaningen i att det vid vissa skolenheter råder brist på lokaler för mindre grupper, vilket resulterar i att vissa barn som hade gynnats av att undervisas i mindre sammanhang behöver undervisas i större grupper. I skriftligt svar inom ramen för granskningen lyfts även att många skolenheter är små och har under 100 elever, vilket innebär att dessa skolor har svårt att hålla sig inom budgetramarna trots att de har minsta möjliga lagstadgade personal anställd. Elever på dessa skolor får således på grund av ekonomiskt underskott inte tillgång till elevhälsa och stödinsatser i samma utsträckning som andra skolor.

Intervjuade konstaterar att inte alla barn som är i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever. En grupp vars behov i

Samverkansavtalet möjliggör för skapande av forum att mötas och diskutera viktiga frågor. Enligt uppgift är nästa samverkansmöte planerat till hösten 2023, under vilket tjänstepersoner från DU och DSO ska diskutera olika scenarion, så kallade "case", som kan komma att uppkomma.

I vissa intervjuer framkommer ett missnöje kring att samverkan är personbunden, det vill säga att hur väl samverkan fungerar är avhängigt vilka personer som är involverade. Det förklaras att samverkan fungerar bättre i de fall då tjänstepersoner från DU får träffa samma handläggare från DSO vid flertalet tillfällen, i stället för att ofta behöva träffa nya handläggare. Det uttrycks även en frustration angående att tjänstepersoner från DU får fördröjd återkoppling från DSO, samt att sekretess i många fall utgör svårigheter.

5.5.1.1 *Handlingsplan för samverkan mellan skola och socialtjänst*

Vi har tagit del av handlingsplan för samverkan mellan skola och socialtjänst.⁸

Dokumentet är omfattande och inkluderar bland annat:

- Skolans uppdrag
- Barn och elever i behov av särskilt stöd och tillhörande rättigheter
- Ansvarsfördelning kopplat till särskilt stöd och framtagande av åtgärdsprogram
- Insatser på olika nivåer
- Redogörelse av elevhälsans utformning
- Anmälningsskyldighet och tjänstemannaansvar, bland annat rörande:
  - socialtjänstens uppdrag
  - vad en anmälan ska innehålla
  - information kring anonymitet, rådgivning och konsultation
  - information kring vad som gäller kring vårdnadshavares involvering
  - bedömning av inledande av utredning och hur utredning ska gå till och avslutas
  - barnets involvering
  - uppföljning

Det uttalade syftet med handlingsplanen är att fördjupa kunskaperna hos medarbetarna om hur utökat samarbete kan bidra till att nå målet att ge barn och unga en trygg uppväxt och bra skolgång i Nyköpings kommun. Det framgår att samarbete ska inledas så fort någon medarbetare på DU eller DSO upplever behov av det.

Det framgår vidare att socialtjänsten genom förebyggande arbete ska förhindra att barn och ungdomar far illa. Det beskrivs även att skolan genom rektor i god tid ska informeras om en elevs förhållanden och att skolan ska involveras i planering.

---

⁸ Handlingsplan för samverkan mellan förskola/skola och socialtjänst. Antagen 2013-05-01. Rev 2020-11-04.

5.4 Följer barn- och ungdomsnämnden upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtas åtgärder om brister identifieras?

I överenskommelsen mellan barn- och ungdomsnämnden och division utbildning beskrivs hur det systematiska kvalitetsarbetet ska åiterrapporteras och när. Vi har tagit del av protokoll där det framgår att redovisning kopplat till systematiskt kvalitetsarbete har skett.⁷

I skriftligt svar från division utbildning inom ramen för granskningen framkommer att uppföljning sker en gång om året där divisionen redovisar antalet elever med åtgärdsprogram för nämnden. Det beskrivs i samband med detta att nämnden beslutat att göra förändringen inom tilläggsbelopp för att förbättra arbetet med särskilt stöd och åtgärda de brister som identifierats inom området.

I intervju med rektorer lyfts en upplevelse av att det inte är tillräckligt tydligt hur uppföljningen till huvudmannen ska gå till i fråga om åiterrapportering kring barn i behov av särskilt stöd.

5.4.1 Bedömning – uppföljning och åtgärder

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden delvis följer upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtar åtgärder om brister identifieras. Vi konstaterar att nämnden följer upp det systematiska kvalitetsarbetet samt tar del av åiterrapportering kring aktuella åtgärdsprogram och barn i behov av särskilt stöd. Vi ser även att konkreta åtgärder, såsom förändring av tilläggsbelopp, planerats för att åtgärda identifierade brister kopplat till resursbrist. Det finns samtidigt en önskan från skolverksamheternas håll om att formerna för uppföljning från nämnden om barn i behov av särskilt stöd ska tydliggöras.

5.5 Sker samverkan om barn och unga mellan nämnderna och med andra myndigheter utanför kommunen?

5.5.1 Samverkan mellan division utbildning och division social omsorg

Vi har tagit del av avtal om samverkan mellan division barn, utbildning och kultur (nuvarande division utbildning) och division social omsorg inom vilket samverkan tydliggörs och regleras. Här understryks vikten av samverkan mellan skola och socialtjänst vad gäller barn och ungdomar. Vidare beskrivs att samverkan mellan divisionerna ska ske både genom förebyggande insatser på gruppnivå samt riktade insatser på individnivå.

Det framgår att divisionsledningarna ska träffas en gång per termin för att följa upp samverkan och planera framåt. Samarbetet ska således kontinuerligt följas upp, utvärderas och analyseras och vid behov revideras.

I intervju uppmålas en positiv uppfattning av att samverkansavtalet finns, då det pekar på att det finns en tydlig ambition att samverka och att det genom avtalet finns utpekade former för hur samverkan ska gå till. Det beskrivs även hur

⁷ Barn- och ungdomsnämnden, protokoll 2022-12-14.

Åklagarkammaren i Nyköping. De samverkande myndigheterna ska på olika sätt verka för att skapa en trygg, barnvänlig miljö genom att samlat lyssna till utsatta barns berättelse vid ett och samma tillfälle. Avtalet berör ansvarsfördelning mellan parterna samt bestämmelse för kostnader för samordning med mera.

Vidare finns samverkansavtal mellan division social omsorg och familjecentralen i Brandkärr i Nyköpings kommun samt familjecentralen i Arnö som beskriver hur familjecentralens arbete är hälsofrämjande och förebyggande och hur det bygger på vardagligt samarbete. Det framgår att huvudmannen ska vara tillgänglig och överens om att samverka i dessa frågor.

5.5.3 Bedömning – samverkan

Vi konstaterar att samverkan om barn och unga sker mellan nämnderna med hänvisning till det samverkansavtal som upprättats samt tillhörande handlingsplan. Därtill finns pågående, och enligt intervjuade på flera sätt framgångsrika, samverkansprojekt inom kommunen på området. Vi ser dock att lagstiftning kring sekretess, resursbrist, långsam återkoppling och personbundenhet mellan parterna utgör hinder för en smidig samverkan på fronten. Trots detta bedömer vi att det är positivt att det finns en aktiv hållning i fråga om att samverkan ska ske om barn och unga mellan nämnderna.

Samverkan sker vidare även med andra myndigheter utanför kommunen. I samband med detta uppfattar vi att dialogen och samarbetet är välfungerande mellan parterna.

5.6 Riktar nämnderna förebyggande insatser till barn och deras familjer med behov?

Tjänsteperson från division social omsorg beskriver skriftligen att socialnämnden på olika sätt riktar förebyggande insatser till barn och deras familjer vid behov. Här förklaras att två familjecentraler för familjer med barn upp till 12 år drivs, där det bland annat erbjuds samtal med kuratorer och/eller så kallad "kulturtolk", öppen förskola, olika typer av föräldrastödgrupper. Därtill beskrivs att uppsökande verksamhet riktad till ungdomar även genomförs i enlighet med överenskommelse mellan socialnämnden och division social omsorg. Råd och stödsamtal till barn och deras föräldrar inom flera av socialtjänstens områden såsom exempelvis våld i nära relation erbjuds även i enlighet med överenskommelsens bestämmelser enligt skriftlig uppgift. Det hänvisas även till kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till socialnämnden att arbeta för att utveckla fler familjecentraler. Här framgår att uppdraget är delegerat till division social omsorg och att detta följs upp regelbundet till kommunfullmäktige.

I intervju med barn- och ungdomsnämnden beskrivs att det så kallade "närvaroteamet" har en viktig roll i arbetet. Närvaroteamet är den grupp som bedriver arbetet för att främja skolnärvaro i grundskolan, se avsnitt 5.5.1.2. Detta team tilldelas pengar från barn- och ungdomsnämnden. I intervju med nämnden beskrivs att detta arbete ses som så pass viktigt från nämndens perspektiv att de öronmärker dessa pengar till närvaroteamet (samt till ungdomsmottagning).

Vidare framgår att skolan inom Nyköping har rätt att kalla övriga aktörer till SIP-möten (samordnad individuell plan).

5.5.1.2 Samverkansprojekt

För att minska problematisk skolfrånvaro har Nyköpings kommun ett projekt som riktar sig från förskoleklass till årskurs 6. Detta kallas "närvaroprojektet" eller "alla barn i skolan". Projektet har fokus på unga barn för att tidigt förebygga långvarig frånvaro. Enligt uppdragsbeskrivningen ska projektet syfta till att fortsätta den påbörjade metodutvecklingen för att andelen barn/elever med oroande frånvaro ska minska. I intervju beskrivs att projektet är en form av ett arbete för att främja tidiga insatser, detta för att bryta mönster av skolfrånvaro tidigt innan det eskalerar. En gemensam uppfattning som framkommit i genomförda intervjuer är att projektet fungerar på ett bra sätt och är positivt för utvecklingen i fråga om problematisk skolfrånvaro.

Ett ytterligare projekt är "toleransprojektet", som syftar till att långsiktigt arbeta för social sammanhållning och integration. Projektet är tänkt att öka förståelsen för alla människors lika värde och ge ungdomar verktyg att reflektera över sina egna och andras sociala roller och identiteter. Detta genom utbildningstillfällen i klasserna. Toleransprojektet menas arbeta långsiktigt och förebyggande för ökad social sammanhållning och uppmuntra eleverna att medvetet välja den bästa versionen av sig själv. Det beskrivs i intervju att toleransprojektet är välfungerande och lämnar utrymme för att diskutera viktiga frågor. I intervju med lärare lyfts dock en frustration kring att vissa elever inte prioriterar dessa tillfällen då de inte blir betygssatta i ämnet.

Tjänsteperson från division social omsorg lyfter i intervju att samverkan på ett övergripande plan fungerar bra samt att utvecklingen går i en positiv riktning. Främst sekretess och skolenheternas resursbrist lyfts som hinder i samverkan. Roll- och ansvarsfördelningen vad gäller dessa projekt beskrivs vidare på ett övergripande plan vara tydlig.

5.5.2 Samverkan med andra myndigheter utanför kommunen

Nyköping har en samverkansöverenskommelse med polisen i Nyköping vad gäller SSPF. SSPF står enligt överenskommelsen för samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritidssektor och är ett arbetssätt och samverkansform avsett för brottsförebyggande arbete kring barn och ungdomar som bedöms vara i riskzonen för kriminalitet och/eller missbruk. Syftet är att fånga upp barnen i ett tidigt skede. Överenskommelsen gäller perioden 2023-01-01 till och med 2023-12-31.

Intervjuade uttrycker att denna samverkan är givande och välfungerande. Tjänsteperson inom DU beskriver att de kan ta direkt kontakt med polisen och få snabb återkoppling, varför samverkan med polisen enligt intervjuad menas fungera bättre än med socialtjänsten där återkoppling dröjer.

Division social omsorg ingår fortsättningsvis i ett samverkansavtal avseende "Barnahus"⁹, med följande parter: Nyköping, Katrineholm, Flen, Trosa, Oxelösund, Gnesta, Vingåker, Polismyndigheten i Södermanlands län, Region Sörmland och

⁹ Samverkansavtal avseende Barnahus, upprättat 2010-03-16, reviderat 2020-01-01.

ser dock att det finns utvecklingsutrymme vad gäller uppföljningen från nämndens sida kring behov och insatser.

6 Svar på revisionsfrågor

6.1.1.1 *Har skolenheterna förutsättningar att ge särskilt stöd på sådant sätt och i sådan omfattning att kunskapskraven kan uppnås?*

Vi kan efter genomförd granskning konstatera att inte alla barn i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever där behoven är särskilt svåra att möta, se avsnitt 5,3.

Vi konstaterar att anställda på flertalet skolor inte upplever att de har tillräckligt med ekonomiska resurser för att ge elever i behov av särskilt stöd det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Vi ser dock positivt på att nämnden lyssnat till detta och planerar att åtgärda detta genom att återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp igen från och med årsskiftet.

Vidare ser vi att intervjuade skolenheter understryker att det är svårt att rekrytera personal med erfarenhet inom särskilt stöd, vilket innebär en svårighet för skolorna att kunna erbjuda särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Därtill konstaterar vi att det finns lokalbrist på vissa skolenheter vilket resulterar i att elever som hade gynnats av att undervisas i ett mindre sammanhang i vissa fall behöver undervisas i större grupper.

6.1.1.2 *Följer barn- och ungdomsnämnden upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtas åtgärder om brister identifieras?*

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden delvis följer upp att elever i behov av särskilt stöd får det och vidtar åtgärder om brister identifieras. Vi konstaterar att nämnden följer upp det systematiska kvalitetsarbetet samt tar del av återrapportering kring aktuella åtgärdsprogram och barn i behov av särskilt stöd. Vi ser även att konkreta åtgärder, såsom förändring av tilläggsbelopp, planerats för att åtgärda identifierade brister kopplat till resursbrist. Det finns samtidigt en önskan från skolverksamheternas håll om att formerna för uppföljning från nämnden om barn i behov av särskilt stöd ska tydliggöras.

6.1.1.3 *Sker samverkan om barn och unga mellan nämnderna och med andra myndigheter utanför kommunen?*

Vi konstaterar att samverkan om barn och unga sker mellan nämnderna med hänvisning till det samverkansavtal som upprättats samt tillhörande handlingsplan. Därtill finns pågående, och enligt intervjuade på flera sätt framgångsrika, samverkansprojekt inom kommunen på området. Vi ser att lagstiftning kring sekretess, resursbrist, långsam återkoppling och personbundenhet mellan parterna kan utgöra hinder för en smidig samverkan. Trots detta bedömer vi att det är positivt att det finns en aktiv hållning i fråga om att samverkan ska ske om barn och unga mellan nämnderna.

Samverkan sker vidare även med andra myndigheter utanför kommunen. I samband med detta uppfattar vi att dialogen och samarbetet är välfungerande mellan parterna.

5.7 Hur organiseras insatserna och anpassas resurser efter behov?

Division social omsorg förklarar i skriftligt svar inom ramen för granskningen att insatserna organiseras genom:

- i) Familjecentral, SSPF, Toleransprojektet och behandlingskonferens organiseras med styr- och arbetsgrupp.
- ii) Uppsökande arbete sker utifrån Socialstyrelsens systematiska arbetssätt för samverkan mellan kommun, polis och fastighetsbolag för att öka tryggheten (EST-rapport). Detta genomförs i nära samarbete med division utbildning. Resurser anpassas således utifrån de behov som i detta uppsökande arbete framkommer.
- iii) Nära samarbete mellan myndighetshandläggningens pågående och inkomna ärenden samt de förebyggande verksamheterna, för anpassning av insatser, såväl biståndsbeslutade insatser som serviceinsatser så att de utformas utifrån samt tillgodoser behövda behov.

5.8 Hur följer nämnderna upp behov och insatser?

Enligt skriftlig uppgift från division social omsorg följs större delen av grunduppdraget inom överenskommelsen av verksamhet med socialnämnden upp genom skriftlig och muntlig rapport tertialvis enligt framtagna nyckeltal samt analys av dessa.

Närvaroprojektet samt toleransprojektet följs upp separat. Vi har tagit del av protokoll där det framgår att återrapportering kring närvaroprojektet givits. I intervju bekräftas att division social omsorg återkopplar till socialnämnden i enlighet med överenskommelsen. Utöver detta beskriver tjänsteperson i intervju att tjänstepersonen tillsammans med chef och nämndens sakkunniga biträde samlas var tredje vecka för att diskutera hur arbetet kopplat till uppföljning av behov och insatser ska se ut framåt. Således lyfts i intervju med division social omsorg att nämnden på olika sätt efterfrågar återrapportering och att detta sker.

I skriftligt svar från division utbildning inom ramen för granskningen framkommer att uppföljning sker en gång om året där divisionen redovisar antalet elever med åtgärdsprogram för nämnden. Utöver detta lyfts i intervju med rektorer att det finns en upplevelse av att huvudmannen inte tydligt nog har efterfrågat återrapportering och inte har en tydlig roll i uppföljningsarbetet. Det beskrivs att det inte är tydligt hur uppföljningen ska gå till och att uppföljningen från nämndens håll på detta område således inte är tillräckligt heltäckande.

5.8.1 Bedömning - förebyggande insatser

Vi konstaterar att socialnämnden är delaktiga i att rikta förebyggande insatser till barn och unga och deras familjer vid behov, och att insatserna och behoven på olika sätt följs upp.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden till viss del är delaktig i att rikta förebyggande insatser till elever genom att de öronmärker pengar till vissa projekt. Vi

6.1.1.4 Riktat nämnderna förebyggande insatser till barn och deras familjer med behov?

Vi konstaterar att socialnämnden är delaktiga i att rikta förebyggande insatser till barn och unga och deras familjer vid behov, och att insatserna och behoven på olika sätt följs upp.

Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden till viss del är delaktig i att rikta förebyggande insatser till elever genom att de öronmärker pengar till vissa projekt. Vi ser dock att det finns utvecklingsutrymme vad gäller uppföljningen från nämndens sida kring behov och insatser.

6.1.1.5 Hur organiseras insatserna och anpassas resurser efter behov?

Vi bedömer att resurser anpassas efter behov och konstaterar att de organiseras genom:

- i) Familjecentral, SSPF, Toleransprojektet och behandlingskonferens organiseras med styr- och arbetsgrupp.
- ii) Uppsökande arbete sker utifrån Socialstyrelsens systematiska arbetssätt för samverkan mellan kommun, polis och fastighetsbolag för att öka tryggheten (EST-rapport). Detta genomförs i nära samarbete med division utbildning. Resurser anpassas således utifrån de behov som i detta uppsökande arbete framkommer.
- iii) Nära samarbete mellan myndighetshandläggningens pågående och inkomna ärenden samt de förebyggande verksamheterna, för anpassning av insatser, såväl biståndsbeslutade insatser som serviceinsatser så att de utformas utifrån samt tillgodoser behövda behov.

6.1.1.6 Hur följer nämnderna upp behov och insatser?

Enligt skriftlig uppgift från division social omsorg följs större delen av grunduppdraget inom överenskommelsen av verksamhet med socialnämnden upp genom skriftlig och muntlig rapport tertialvis enligt framtagna nyckeltal samt analys av dessa.

Närvaroprojektet samt toleransprojektet följs upp separat. Vi har tagit del av protokoll där det framgår att återrapportering kring närvaroprojektet givits. I intervju bekräftas att division social omsorg återkopplar till socialnämnden i enlighet med överenskommelsen. Utöver detta beskriver tjänsteperson i intervju att tjänstepersonen tillsammans med chef och nämndens sakkunniga biträde samlas var tredje vecka för att diskutera hur arbetet kopplat till uppföljning av behov och insatser ska se ut framåt. Således lyfts i intervju med division social omsorg att nämnden på olika sätt efterfrågar återrapportering och att detta sker.

I skriftligt svar från division utbildning inom ramen för granskningen framkommer att uppföljning sker en gång om året där divisionen redovisar antalet elever med åtgärdsprogram för nämnden. Utöver detta lyfts i intervju med rektorer att det finns en upplevelse av att huvudmannen inte tydligt nog har efterfrågat återrapportering och inte har en tydlig roll i uppföljningsarbetet. Det beskrivs att det inte är tydligt hur uppföljningen ska gå till och att uppföljningen från nämndens håll på detta område således inte är tillräckligt heltäckande.

7 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och ungdomsnämndens styrning och uppföljning av särskilt stöd och insatser för barn och unga delvis är tillfredsställande, samt att socialnämndens styrning och uppföljning av förebyggande insatser för barn och unga är tillfredsställande.

Vi konstaterar att inte alla barn i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver i tillräcklig utsträckning. Detta gäller i synnerhet vissa grupper av elever där behoven är särskilt svåra att bemöta, se avsnitt 5.3. Vi ser att intervjuade hänvisar faktumet att inte alla barn får det särskilda stöd de behöver till ekonomisk resursbrist. Vi ser dock positivt på att nämnden lyssnat till detta och planerar åtgärda observerad brist genom att återgå till att de kommunala skolorna ska kunna ansöka om tilläggsbelopp igen från och med årsskiftet. Vidare ser vi att intervjuade skolenheter understryker att det är svårt att rekrytera personal med erfarenhet inom särskilt stöd, vilket innebär en svårighet för skolorna att kunna erbjuda särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Därtill konstaterar vi att det finns lokalbrist på vissa skolenheter vilket resulterar i att elever som hade gynnats av att undervisas i ett mindre sammanhang i vissa fall behöver undervisas i större grupper.

Vi bedömer att samverkan om barn och unga sker mellan nämnderna med hänvisning till det samverkansavtal som upprättats samt tillhörande handlingsplan. Därtill finns pågående, och enligt intervjuade på flera sätt framgångsrika, samverkansprojekt inom kommunen på området. Vi ser dock att lagstiftning kring sekretess, resursbrist, långsam återkoppling och personbundenhet mellan parterna utgör hinder för en smidig samverkan på fronten. Trots detta bedömer vi att det är positivt att det finns en aktiv hållning i fråga om att samverkan ska ske om barn och unga mellan nämnderna. Samverkan sker vidare även med andra myndigheter utanför kommunen. I samband med detta uppfattar vi att dialogen och samarbetet är välfungerande mellan parterna.

Vi konstaterar att socialnämnden är delaktiga i att rikta förebyggande insatser till barn och unga och deras familjer vid behov, och att insatserna och behoven på olika sätt följs upp. Vi bedömer att barn- och ungdomsnämnden till viss del är delaktig i att rikta förebyggande insatser till elever genom att de öronmärker pengar till vissa projekt. Vi ser dock att det finns utvecklingsutrymme vad gäller uppföljningen från nämndens sida kring behov och insatser.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden samt socialnämnden att:

- Verka för att samverkan inom och utanför kommunen inte ska vara personbundet utan präglad av kontinuitet oavsett involverade individer.

Vi rekommenderar barn- och ungdomsnämnden att:

- Säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till i tillräcklig utsträckning, inte minst de grupper av elever som granskningen visat är extra svåra att bemöta samt elever vid mindre skolenheter, se avsnitt 5.3
- Verka för att göra Nyköpings kommunala skolor till en attraktiv arbetsplats att rekryteras inom. Vi bedömer att detta bör göras i samråd med kommunstyrelsen.
- Tillgodose skolenheternas tillgång till behovsanpassade lokaler.

Granskning av särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

2023-08-28

- Utvärdera effekterna av återgång till tilläggsbelopp.
- Ta fram en centralt upprättad riktlinje för arbetet med särskilt stöd för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det stöd de behöver.
- I systematiskt kvalitetsarbete följa upp att elever i behov av särskilt stöd får det (3 kap. 8 § 3 st. och 4 kap. 5 §)

Granskning av särskilt stöd och förebyggande insatser för barn och ungdomar

2023-08-28

Datum som ovan

KPMG AB

Isabel Vingren

Verksamhetsrevisor

Klara Löwenberg

Kommunal revisor, specialist

Anders Petersson

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.